

Arbetslivets utmaningar 2024

Information om utlysningen

Forte har i uppdrag av regeringen att bedriva ett nationellt forskningsprogram för arbetslivsforskning. Forskningen ska bidra till att möta de utmaningar som finns i arbetslivet genom att ta fram och sprida ny kunskap.

För denna utlysning avsätts totalt 39 miljoner kr för åren 2024–2026.

Sista dag att skicka in ansökan är den 18 januari 2024 kl. 14.00.

Forte har identifierat ett antal prioriterade utmaningar där behovet av kunskap är stort och där mer forskning behövs. Utmaningarna, och strategier för hur utmaningarna kan mötas med forskning liksom programmets övergripande syfte och mål, beskrivs i [arbetslivsprogrammens strategiska agenda](#).

Denna utlysning ska bidra till Utmaning 2: Att främja goda arbetsförhållanden. Ansökningarna ska vara inriktade på en av följande strategier:

- Förbättra förutsättningar och villkor för att organisera och utföra arbete med olika anställnings- och arbetsformer.
- Utveckla organisation och ledarskap i syfte att förbättra arbetsvillkor och effektivitet.
- Den digitala teknikens betydelse för ett effektivt och flexibelt arbetsliv kopplat till människors villkor och behov.

Forte ser gärna en tvär- och/eller flervetenskaplig ansats i ansökningarna. Forte ser också ett stort behov av och goda möjligheter till samverkan i forskningen, för att öka relevans och nyttiggörande. Vidare ska forskningen inkludera ett köns- och genusperspektiv när så är tillämpligt. Ansökans frågeställning avgör vad som är tillämpligt i det enskilda fallet.

Fortes arbete ska bidra till genomförandet av Agenda 2030. Den här utlysningen är en del av det arbetet. Den forskning som utlysningen resulterar i förväntas därför vara relevant för flera av [de riksdagsbundna mål som utgör kärnan i det svenska arbetet med Agenda 2030, exempelvis arbetsmiljöstrategin respektive det jämställdhetspolitiska målet](#).

Utlisningstext, ansökningsformulär och instruktionstext finns översatta till engelska. Vid otvetydigheter i översättningen har de svenska versionerna företräde.

Innehåll

Utlysningens inriktning	2
Bidragsform	3
Huvudsökande och medverkande forskare	4
Begränsningar	4
Skäl till förtida avvisningar och avslag	4
Ansökningsprocessen.....	4
Bedömningsprocessen	5
Samverkan mellan forskning och omgivande samhälle.....	8
Internationell forskningssamverkan.....	8
Öppen tillgång	9
SweCRIS	9
Tidsplan	9
Stöd och hjälp	9

Utlysningens inriktning

Att främja goda arbetsförhållanden

Hur arbetet organiseras påverkas av trender avseende till exempel styrformer och fysisk planering. Den tekniska utvecklingen skapar nya möjligheter till organisering och styrning av arbetet. Den tekniska utvecklingen leder också till nya arbetsformer som kan få olika konsekvenser för arbetsmiljö, villkor, effektivitet och konkurrenskraft. Det är en utmaning att främja goda arbetsförhållanden och villkor för alla som arbetar.

Följande är en kortad version av strategierna som beskrivs i programets strategiska agenda. Sökanden rekommenderas att ta del av den [strategiska agendan](#) för att få en helhetsbild av arbetslivsprogrammet syfte och mål.

Förbättra förutsättningar och villkor för att organisera och utföra arbete med olika anställnings- och arbetsformer

Sedan ett antal år tillbaka sker en märkbar del av tillväxten inom yrken med låga respektive höga krav på utbildning och formell kompetens. Då arbetsvillkor tenderar att vara kopplade till kompetensnivå kan polariseringen också kopplas till ökad ojämlikhet, skillnader i hälsa och samhällsklyftor. Därför behövs mer kunskap om ojämlika arbetsförhållanden och villkor.

Nyare anställnings- och arbetsformer ökar såsom egenanställning och digitala plattformar. Det finns därför ett behov av att studera utvecklingen och utreda hur arbetet i nya anställningsformer skiljer sig från etablerade anställningsformer. Arbetstagarnas möjlighet till delaktighet och inflytande är angelägna frågor liksom hur arbetsrätt och partsrelationer fungerar med förändringarna av arbetslivet.

Utveckla organisation och ledarskap i syfte att förbättra arbetsvillkor och effektivitet

Hur arbetet organiseras på olika arbetsplatser förändras. Arbetsorganisationen påverkas också av det ökade distansarbetet. Sammanhållning och arbetsplatskulturer utvecklas och utmanas. Hur ser möjligheten ut till prestationer, kreativa processer och innovationsarbete med färre personliga möten? Hur ledarskap och verksamhetskontroll på distans kan utformas är högaktuellt. Hur distansarbetet påverkar hälsa och utformning av fysiska arbetsplatser är andra relevanta frågor.

Den gröna omställningens konsekvenser för arbetslivet, med förändringar inom existerande yrken och hur de påverkar arbetsorganisation, ledarskap och arbetsmiljö är bristfälligt beforskat. Det behövs ökad kunskap om hur miljöpolitik och innovationer kan förenas med trygga anställningsvillkor och en god arbetsmiljö samtidigt med en snabb och omfattande omställning.

Den digitala teknikens betydelse för ett effektivt och flexibelt arbetsliv kopplat till människors villkor och behov

Frågor om interaktionen mellan digitala hjälpmedel, människor, arbetsplatser och kulturer är ständigt aktuella. Den ökade flexibiliteten som kommer med digitaliseringen kan leda till både utmaningar på arbetsplatsen och förbättrade arbetsförhållanden. Digitaliseringen påverkar arbetstagargrupper på olika sätt och förändrar möjligheterna till styrning och organisation med en ojämn utveckling mellan olika samhällsgrupper och sektorer. Digitaliseringen bidrar också till diskussioner om övervakning och integritet på arbetsplatsen.

Angelägna kunskapsområden är utformning och användning av digitala verktyg och teknik, innovativa sätt att förbättra organiseringen av arbete, produkter och tjänster, påverkan på arbetsmiljö och kognitiv belastning.

Bidragsform

Inom denna utlysning finns det en bidragsform att söka. Nedan redovisas villkor, beloppsnivå och behörighetskrav.

Projektbidrag

Projektbidrag syftar till att ge stöd till en eller flera forskare för att genomföra ett avgränsat forskningsprojekt. De beviljas antingen för två eller tre år.

- **Beloppsnivå för projektbidrag:** Maximalt 5 miljoner kr för treåriga projekt och maximalt 3 miljoner kr för tvååriga projekt.

- **Behörighet för projektbidrag:** Du är behörig att söka projektbidrag i den här utlysningen om du har avlagt doktorsexamen senast det datum då utlysningen stänger. Att redan vara projektledare för ett Fortefinansierat projekt utgör inget hinder för att söka i denna utlysning.
Huvudsökande behöver inte vara anställd av medelsförvaltaren vid ansökningstillfället, men ska vara anställd hos medelsförvaltaren när projektiden börjar och under hela tiden projektet pågår, om inte Forte och medelsförvaltaren kommer överens om annat.

Huvudsökande och medverkande forskare

Som huvudsökande är du projektledare och vetenskapligt ansvarig för projektet. Tiden du avsätter för projektet (din aktivitetsgrad, det vill säga procent av en heltidsanställning) ska vara anpassad till uppgiften och genomförandet under hela bidragsperioden. Huvudsökande måste inneha en doktorsexamen.

Medverkande forskare är andra forskare vars medverkan kommer att vara avgörande för att genomföra den planerade forskningen. Dessa behöver inte vara anställda vid ett svenskt lärosäte. Medverkande forskare bjuds in av den huvudsökande och ska sedan själva lämna nödvändiga uppgifter i ansökningssystemet och överföra dessa till ansökan. Medverkande forskare måste inneha en doktorsexamen.

Eventuella övriga deltagare i projektet och deras roller beskrivs närmare i ansökan. De kan avlönas från projektet men kan inte ingå som medverkande forskare i ansökan med egna konton i Prisma. För dessa övriga deltagare i projektet finns inget krav på doktorsexamen.

Begränsningar

Högst en ansökan per huvudsökande är tillåtet i denna utlysning.

Skäl till förtida avvisningar och avslag

Forte utför kontroller av inskickade ansökningar innan de tillgängliggörs för granskarna. Nedan listas skäl till att ansökningar avvisas eller avslås i förtid:

- Huvudsökanden har inte en godkänd doktorsexamen
- Huvudsökanden har inte slutrapporterat tidigare beviljade bidrag från Forte inom utsatt tid
- Projektet faller utanför utlysningens inriktning eller Fortes områden hälsa, arbetsliv och välfärd
- Ansökan överskrider högsta tillåtna belopp
- Ansökan har inte signerats av medelsförvaltaren inom 7 dagar efter utlysningens stängning

Ansökningsprocessen

Alla ansökningar skickas in via [ansöknings- och granskningssystemet Prisma](#). Eftersom ansökningarna kommer att bedömas av internationella experter bör de i sin helhet skrivas

på engelska (undantaget de fält där det särskilt efterfrågas text på svenska). Om din ansökan skrivs på svenska riskeras bedömningens kvalitet. Forte tar inget ansvar för kvaliteten på eventuella översättningar.

Innan du påbörjar din ansökan, försäkra dig om att följande villkor är uppfyllda:

- Du har skapat ett personligt konto i Prisma
- Alla som ingår i ansökan som medverkande forskare har skapat personliga konton i Prisma
- CV- och publikationsuppgifter för huvudsökande och medverkande forskare har lagrats på respektive forskares personliga konto
- Din medelsförvaltare har ett organisationskonto i Prisma och har blivit godkänd som medelsförvaltare hos Forte. [Läs mer om Fortes kriterier för godkännande av medelsförvaltare »](#)

För mer information om hur ansökan ska skrivas, se instruktioner på utlysningens webbsida.

Bedömningsprocessen

När du har skickat in din ansökan lämnas den över till Fortes beredningsgrupper för bedömning. Beredningsgrupperna består av forskare och svenska samhällsrepresentanter. Utifrån deras bedömning är det Fortes styrelse som tar beslut om vilka ansökningar som ska beviljas.

För att beviljas finansiering från Forte måste en ansökan hålla hög vetenskaplig kvalitet, vara samhällsrelevant och vara genomförbar. Ansökningar bedöms utifrån Fortes generella bedömningskriterier och generella krav som beskrivs nedan. Bedömningen är en helhetsbedömning som väger samman samtliga kriterier och krav, och relaterar dessa till utlysningen och dess syfte. Centralt i bedömningen är hur den sökande har motiverat de olika val som gjorts i ansökan (av frågeställning, teori, metod och så vidare).

I de fall två eller flera ansökningar i den sammanvägda bedömningen bedöms likvärdiga har beredningsgruppen möjlighet att i första hand prioritera ansökningar från sökande av underrepresenterat kön. Med underrepresenterat kön avser Forte det kön som har en lägre beviljandegrad i förhållande till söktryck. I andra hand kan beredningsgruppen prioritera ansökningar som bidrar till en större variation av frågeställningar och tema bland de finansierade projekten.

[Läs mer om Fortes processer för bedömning och beslut »](#)

Generella krav och bedömningskriterier

Generella krav

Alla ansökningar måste möta nedanstående krav för att kunna få finansiering. I vilken utsträckning kraven möts är en del av beredningsgruppens helhetsbedömning.

- Forskningen ska vara relevant i relation till Fortes områden och utlysningens inriktning.
- Ansökan ska adressera och motivera om ett köns- och genusperspektiv är tillämpligt eller ej för forskningen samt hur detta beaktas i forskningen.
- Forskningen ska bedrivas etiskt och ansökan ska adressera forskningens etiska aspekter, samt redogöra för hanteringen av eventuell etisk problematik.

Generella bedömningskriterier

De olika kriterierna har samma vikt i bedömningen. I vilken utsträckning kriterierna uppfylls är en del av beredningsgruppens helhetsbedömning.

Vetenskaplig kvalitet

- Syfte, frågeställningar, teorianknytning och bakgrund
Hur väl och stringent forskningens syfte, frågeställningar, teorianknytning och bakgrund är beskrivet, motiverat och förankrat i tidigare forskning.
- Studiedesign, empiriskt material samt metoder för datainsamling och analys
Hur väl och stringent forskningens design, metoder och empiri är beskrivet och motiverat, samt lämpligheten av dessa i förhållande till forskningens syfte, frågeställningar och potential för relevanta resultat.
- Originalitet
Forskningens originalitet och potential att utveckla ny kunskap (inklusive nyskapande metoder, teorier och/eller data).
- Mång- och/eller tvärvetenskaplig ansats, när det är tillämpligt
Relevansen av en mång- och/eller tvärvetenskaplig ansats samt hur detta beaktas och motiveras i ansökan.

Samhällsrelevans och nyttiggörande

- Relevans för omgivande samhälle
Vilka samhällsutmaningar forskningen relaterar till, hur forskningen avser bidra till att hantera dessa utmaningar, samt hur väl beskrivet och motiverat behovet av forskningen är för forskningens intressenter, allmänhet och/eller omgivande samhälle.
- Nytta för omgivande samhälle
På vilket sätt forskningen på kort eller lång sikt förväntas leda till nytta för forskningens intressenter, allmänhet och/eller omgivande samhälle, samt hur denna nytta är tänkt att främjas.
- Samverkan med omgivande samhälle, när det är tillämpligt
Hur inkludering i forskningsprocessen av dem som berörs av forskningen (till exempel brukare, patienter, praktiker, professioner, beslutsfattare) har beaktats och motiverats i ansökan, samt hur väl detta i förekommande fall har utformats.
- Kommunikation av forskningsresultat
Huruvida spridning av forskningsresultat planeras för samtliga relevanta målgrupper, samt rimlighet i planerad kommunikation (i till exempel akademiska och/eller populärvetenskapliga artiklar, böcker, seminarier, workshops, utbildningsmaterial).

Genomförbarhet

- Arbetsplanens kvalitet
Arbetsplanens (inklusive tidsplanens) tydlighet och rimlighet i förhållande till behoven för forskningens genomförande.
- Projektledarens och projektgruppens kompetens
Deltagarnas kompetens och färdigheter (baserat på tidigare erfarenheter och prestationer) i förhållande till behoven för forskningens genomförande.
- Personal och budget
Rimlighet i budgeterade kostnader och deltagarnas planerade arbetsinsatser för forskningens genomförande.

Vägledande frågor

De vägledande frågorna utgår ifrån Fortes generella bedömningskriterier. Avsikten med frågorna är att utgöra ett stöd för sökande i utformningen av sina ansökningar samt för Fortes granskare i bedömningsprocessen.

Vägledande frågor för de generella kraven

- Ligger forskningen inom Fortes områden och utlysningens inriktning? [Läs mer om Fortes forskningsområden »](#)
- Kan ett köns- och genusperspektiv tillföra något viktigt till forskningen och har detta i så fall inkluderats på ett lämpligt sätt?
- Bedrivs forskningen i enlighet med forskningsetiska principer och god forskningssed och har eventuella etiska problem adresserats på ett lämpligt sätt? [Läs mer i den europeiska kodexen för forskningens integritet \(vr.se\) »](#)

Vägledande frågor för vetenskaplig kvalitet

- Är behovet av forskningen väl motiverat och grundat i befintlig forskning?
- Är forskningens frågeställningar välformulerade och väl underbyggda?
- Är centrala teoretiska perspektiv och begrepp väl beskrivna och väl motiverade?
- Är forskningsmetoderna tydligt beskrivna och de bäst lämpade för att besvara uppställda forskningsfrågor?
- Har hänsyn tagits till potentiella problem med forskningsmetoderna (till exempel systematiska fel) och hur de kan hanteras?
- Har forskningen potential att generera betydelsefulla resultat och på ett väsentligt sätt flytta fram kunskapsläget inom forskningsområdet? Används till exempel teorier, data eller metoder på ett nyskapande sätt för att besvara forskningsfrågorna?
- Skulle forskningens kvalitet gagnas av en mång- och/eller tvärvetenskaplig ansats och används i så fall en sådan på ett ändamålsenligt vis?

Vägledande frågor för samhällsrelevans och nyttiggörande

- Är forskningsfrågor, utfallsmått och centrala perspektiv relevanta för dem som berörs av forskningen (till exempel brukare, patienter, praktiker, professioner, beslutsfattare)? Är relevansen väl beskriven och motiverad?

- Finns det en väl beskriven plan för hur forskningen ska komma till användning i omgivande samhälle och för dem som berörs av forskningen?
- Ska aktörer som berörs av forskningen ingå i genomförandet av den? Finns en väl beskriven plan för hur och i vilka delar av forskningsprocessen som samverkan ska ske? Omfattar projektbudgeten kostnader för samverkan?
- Finns det en väl beskriven plan för hur forskningen ska kommuniceras, såväl inom akademien som för omgivande samhälle och relevanta intressenter?

Vägledande frågor för genomförbarhet

- Är arbetsplanen realistisk och lämplig för att genomföra forskningen och nå uppställda mål?
- Framgår det av ansökan att projektledaren och projektgruppen har den kompetens som behövs för att genomföra forskningen och nå uppställda mål?
- Är budgeten och deltagarnas planerade arbetsinsatser realistiska och lämpliga för att genomföra forskningen och nå uppställda mål?
- Har potentiella problem eller risker med forskningens genomförande beskrivits väl och finns det någon plan för att hantera dem?

Samverkan mellan forskning och omgivande samhälle

Forte har i uppdrag av regeringen att öka samverkan mellan forskning och omgivande samhälle. Målet med samverkan är att bidra till att öka forskningens kvalitet och relevans. Forte bedömer hur samverkan sker med relevanta samhällsaktörer i alla utlysningar. Samverkan behöver dock inte vara tillämpligt i all forskning.

Samverkan kan ingå i en eller flera delar av forskningsprocessen. Ju fler delar berörda aktörer involveras i, desto högre grad av samverkan. Samverkan kan till exempel ske genom att aktörerna ingår i en rådgivande grupp/referensgrupp till projektet eller som medlemmar i projektgruppen. Samverkan har dock ingen fast modell eller uppsättning verktyg och tekniker.

Samverkan kan delas in i olika nivåer beroende på graden av involvering i projektet. Att enbart involvera samarbetsaktörer i rollen som studieobjekt och att bidra med data uppfyller inte kraven för samverkan i forskning.

I de forskningsprojekt där samverkan ingår bör ansökan innehålla en beskrivning av de olika tillvägagångssätt som övervägs och processen för att göra samverkansparterna delaktiga i forskningsprojektet.

Internationell forskningssamverkan

Forte ser positivt på internationell forskningssamverkan. Fortes ansvarsområden rymmer komplexa samhällsutmaningar där internationell forskningssamverkan kan ge viktiga bidrag. [Läs mer om hur Forte bedömer ansökningar där delar av forskningen ska bedrivas utomlands»](#)

Öppen tillgång

Genom att ta emot bidrag från Forte accepterar du som projektledare även Fortes riktlinjer för öppen tillgång. [Läs mer om Fortes riktlinjer för publicering med öppen tillgång »](#)

Forte täcker inte kostnader för open access-publicering inom ramen för enskilda forskningsprojekt, och kostnader för sådan publicering ska därför inte sökas. Det finns för svensk del flera avtal för publicering som innebär att ingen direktkostnad för projektet ska uppstå, om den organisation som artikelförfattaren tillhör ingår i avtalet. Sådan publicering är förbetald av de organisationer som omfattas av avtalen. Lärosätenas bibliotek ger normalt stöd kring dessa frågor. I de fall kostnader för open access-publicering tas upp i ansökan kommer dessa att strykas vid eventuellt bidrag.

SweCRIS

Forte överför information om beviljade bidrag till SweCRIS, en nationell databas över bidragsfinansierad forskning som inrättats på uppdrag av regeringen. [Läs mer om SweCRIS »](#)

Tidsplan

Utlysningen öppnar: 15 november 2023 klockan 10.00

Utlysningen stänger: 18 januari 2024 klockan 14.00

Beslut om finansiering: juni 2024

Beslut publiceras: några dagar efter beslutet

Projektstart: 1 juli 2024

Stöd och hjälp

Forte har sammanställt de vanligast förekommande frågorna och svaren vid ansökan om bidrag. [Frågor och svar om att söka bidrag »](#)

För frågor om innehållet i utlysningen eller hur man fyller i ansökningsformuläret, vänligen kontakta:

Ulla Wallin, forskningssekreterare, ulla.wallin@forte.se

Anna-Karin Florén, forskningssekreterare, anna-karin.floren@forte.se

Peter Carlsson, forskningshandläggare, peter.carlsson@forte.se

Olle Lundberg, huvudsekreterare, olle.lundberg@forte.se